

La Femosa

Revista d'opinió
i informació local.
ARTESA DE LLEIDA,
juliol-agost de 2009.
Número 241

FESTA MAJOR

FESTA DE SANT RAMON

IMATGES D'AHIR

Les escoles i el carrer Sant Ramon a principis dels anys vint del segle XX
(Fotos: Arxiu La Femosa)

Col·laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
AMPA de l'Escola Els Til·lers
Cèlia Argilès i Andrés
Andreu Bergé i Fontane
Josep Mª Carrera i Fornalés
Adolf Costafreda i Castillo
Felip Domènech i Costafreda
Ramon Drudis i Mauri
Neus Falcó i Manonelles
Laura Farran i Botargues
M. Carme Farré i Vilalta
M. Javiera Aguirre Romero
Felip Gallart i Fernández
Francesc Gallart i Fernández
Josep Gallart i Fernández
Lluís Gil i Fontanet
M. A. Navarro i Solé
Jordi Niubó i Nosas
Joan Ramon París i Oró
Pol Puertas i Gallart
Rodrigo Prieto D.
Ramon Serra i Batlle
Maria Serra i Domènech
Eulàlia Solà i Miró
Josep Ramon Solé i Gallart
Felip Solé i Marin
Xarxa. Grup Local d'Artesa

Fotògraf

Ramon Serra i Batlle

Els articles que apareixen a les planes de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

Aquesta publicació local
rep el suport de:

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Índex

Imatges d'ahir

La Redacció 2

El Reportatge

Ramon Serra i Josep Gallart 4

Pòrtic

Cèlia Argilés 5

Actualitat artesenca

Cèlia Argilés 6

Imatges de l'actualitat artesenca

Ramon Serra i Josep Gallart 7

Festa Major 2009

Cèlia Argilés 12

Imatges de la Festa Major 2009

Ramon Serra i Josep Gallart 13

Entreteniments

Andreu Bergé i La Redacció 19

Cuina vegetariana

Adolf Costafreda 20

4ª Trobada de Bestiari Festiu i Popular

Josep Mª Carrera 21

Falta l'any

Adolf Costafreda 25

Bihar: la Terra de Buda

Joan Ramon París Oró 26

Resposta a l'Eladi des de l'Alternativa

Alternativa Ecologista d'Artesa 30

Adeu a la Clau, l'aula de música

Cèlia Argilés 32

Tres reflexions sobre l'amor

Joan Ramon París Oró 34

Fills de disseny

M. Javiera Aguirre Romero 36

Phil

Pol Puertas 38

Telèfons i horaris d'interès...

La Redacció 39

Solucions als entreteniments 39

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS

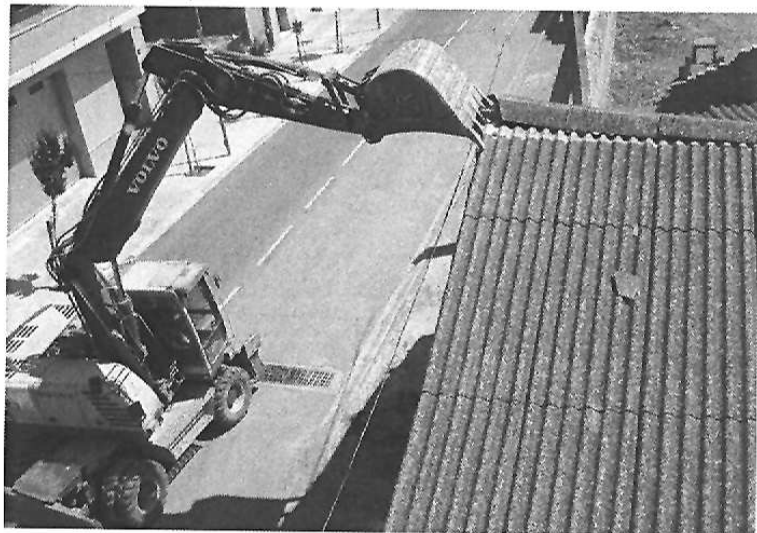
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i
Mitjans de Comunicació

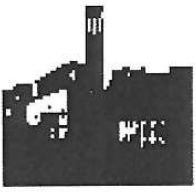

EL REPORTATGE

Imma Moreno

Enderroc de les darreres construccions de l'antic molí del Jové

PÒRTIC

El teatre és una de les activitats culturals més arrelades al nostre poble. Ja era ben present a l'oferta dels sindicats *Sant Isidre* i *El Porvenir*, a primers del segle passat. Després, d'una forma o altra, el teatre sempre serà present a l'escenari de la Sala del Poble amb obres realitzades per actors i grups locals i també amb el pas esporàdic de companyies foranes. Mai però com avui s'havia ofert des d'Artesa un projecte tan ambiciós, ben pensat i engrescador com el que ha presentat l'Ajuntament.

L'oferta és prou extensa i variada, amb nou obres adreçades al públic adult i set obres programades pel Grup Local La Xarxa, amb espectacles per al públic infantil. D'aquesta manera, no hi excusa perquè amb independència de l'edat que tingueu, gaudiu de bones estones de teatre. Així està escrit al programa informatiu que l'Ajuntament d'Artesa ha repartit per totes les cases del poble convidant els artesencs i artesenques a gaudir de la programació teatral per al curs 2009-2010. El programa fa patxoca, tant en la seva forma com en el seu contingut. Els preus són molt assequibles.

Això no hagués estat possible sense unes bones infraestructures. La remodelació de la sala ha estat tot un encert. L'escenari és un dels millors que hi ha a la província i pot acollir qualsevol obra amb totes les exigències que reclama un espectacle professional, tant pel que fa a la llum, al so i a l'espai escènic: tot molt ben resolt. La platea amb butaques plegables i l'adaptació acústica de la sala són sensibles millores que permetran completar l'oferta dramàtica amb ball, els dissabtes al vespre i cinema, els diumenges a la tarda.

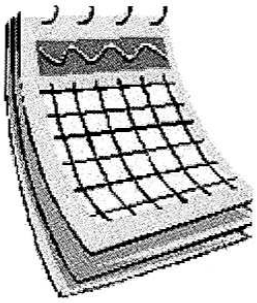
Un grup local, dirigit per l'incombustible Carles Gausachs, el 19 de setembre posarà en escena l'obra *Dotze Treballs* de la Lluïsa Cunillé. Una notícia que ens omple de satisfacció. Els desitgem tots els èxits del món i una llarga vida.

Sovint ens hem lamentat, des d'aquest mateix pòrtic, de la minsa oferta i producció cultural del nostre poble. Avui estem contents de tenir entre mans un projecte d'aquesta envergadura. Si a tots els pobles de les mateixes dimensions del nostre es fes una planificació semblant, el teatre català gaudiria d'una demanda i d'un nivell comparable als dels països més ben situats del món. Ens en felicitem i felicitem a tots aquells que d'una forma o altra han empès el carro del teatre del nostre poble. I avui, especialment, als actuals responsables de la cultura del nostre ajuntament i a tots aquells que els han precedit en el mateix càrrec en aquesta aposta seriosa, rigorosa, profunda i amb ambició de futur. No hi ha millor inversió que la cultura. Gràcies. I com es fa al final d'un bon espectacle: us dediquem un sorollós i agraït aplaudiment.

Participants a l'obra *jo seré el seu gendre*, representada a la Sala de la Llar del Poble als anys seixanta del segle XX.

D'esquerra dreta: Isidre Olomí, Adolf Costafreda, Josep Mª Iglésias, Ramona Barberà, Joan Olomí, Ramona Costafreda, Mª Carme Bellmunt, Joan Anton Oró, Joan Gallart i Josep Mª Bonet.

CURSETS DE NATACIÓ

Com cada any un cop celebrada la Festa Major, s'inicien els cursets de natació que l'Associació de Pares i Mares del col·legi públic organitza per tots els nens i nenes.

Des del dia 6 de juliol al 25 de juliol, tres setmanes, els més de 70 infants inscrits han practicat aquest esport, alguns, els més petits, s'inicien en aquesta activitat i altres milloren i perfeccionen les diferents especialitats.

Per altra banda les dones també, com cada any, han fet les seves classes de natació i *aquagym* als vespres durant tot el mes de juliol i part del mes d'agost.

OBRES A LA LLAR D'INFANTS

L'increment de matriculació dels nens i nenes de zero a tres anys, ha fet necessari que en la nova llar d'infants inaugurada no fa gaires anys, s'habilités una part del passadís per a ubicar-hi una nova aula ja que altrament el nombre d'infants que calia deixar sense aquest servei era important.

SUPRESSIÓ DE BARRERES ARQUITECTÒNIQUES

L'ajuntament ha iniciat les obres per a la col·locació d'un ascensor a Casa de la Vila, amb la finalitat de fer accessible l'accés a les oficines municipals a tots els ciutadans i ciutadanes.

Cal recordar que les oficines, ubicades al primer pis, i la sala de plens, impedeixen el seu accés a gent amb minusvalia, gent gran i cotxets de nadons. Amb aquesta actuació se superarà aquesta barrera arquitectònica.

L'obra està finançada pels fons de l'estat íntegrament.

Per altra banda s'ha procedit a la construcció d'una rampa al carrer de Jacint Verdaguer, per tal de facilitar l'accés al col·legi públic per aquest indret atès que amb les obres d'ampliació que es van fer a l'escola no es va tenir en compte la rasant del carrer.

REVELLLA DE SANT JAUME

Dissabte dia 25 de juliol, va tenir lloc la revetlla de Sant Jaume, que va començar a les 11 del vespre, amb la processó dels fanalets. La processó dels fanalets que portaven els nens i nenes va començar al carrer de Sant Ramon, amb l'encesa conjunta de tots els fanals, i va anar acompanyada, en tot el seu trajecte, pel Griu d'Artesa i els seus acompanyants i pels Grallers d'Artesa. El punt final de la processó dels fanalets va estar la Plaça Major, on va tenir lloc l'inici del ball de la revetlla, a càrrec del conjunt *BEVERLY*.

L'Associació de Dones d'Artesa de Lleida, va estar l'encarregada del servei de venda de begudes i coques dolces i salades.

2na FESTA PERQUÈ VOLEM

L'any passat l'Associació de Dones, amb la col·laboració de l'Ajuntament, van organitzar un sopar i una vetllada a la Plaça Major, que van fer coincidir amb la vigília de Sant Ramon. Enguany, de nou es va repetir aquest acte, que va tenir lloc el dissabte 29 d'agost.

La finalitat no era altra que la d'acomodar-se de l'estiu, de les tertúlies a la fresca, de les festes i de les vacances, en un acte de germanor i retrobament.

El sopar a base d'un entrepà i molt bon ambient, va estar tot un èxit de participació, i es va comptar amb l'animació del conjunt musical Tukan.

SANT RAMON 2009

L'Ajuntament va organitzar una sèrie d'actes dins de la festa de Sant Ramon que des que es va canviar la festa Major, es declara el dia com de festa local.

Enguany els actes van començar el divendres 28 d'agost, i a les 10 del vespre, hi va haver una Ballada de Sardanes a la Fresca, amb la col·laboració del Consell Comarcal del Segrià. Aquesta ballada s'emmarca dins del cicle de Sardanes a la fresca al Segrià i van venir grups

de sardanistes de diferents indrets de la comarca. La trobada es va fer a la Plaça Major, i va anar a càrrec de la *Cobla Tàrraga*. L'ajuntament va oferir un petit aperitiu als assistents.

Hi va haver servei de bar a càrrec de l'Associació de Dones d'Artesa de Lleida. El Dissabte 29 d'agost, a les 6 de la tarda, va tenir lloc la primera semifinal del 2n. torneig de Futbol de Sant Ramon, organitzat pel C.F. Artesa de Lleida, entre els equips FC Borges Blanques i UE Bordeta juvenil, que va finalitzar amb la victòria del Borges pel resultat de 2 a 1. A les 8 de la tarda en la segona semifinal el CF Artesa de Lleida va guanyar al CF Almenar a la tanda de penals, ja que el resultat al finalitzar el temps reglamentari va ser de 0 a 0.

A les 10 del vespre, va tenir lloc el sopar popular organitzat per l'Associació de Dones a la plaça major, i la sessió de ball amb el conjunt *TUKAN*.

El diumenge 30 d'agost, a les 6 de la tarda es va jugar el partit de futbol pel tercer i quart del 2n. torneig de Futbol de Sant Ramon, entre el CF Almenar i la UE Bordeta juvenil, amb victòria pels primers per 5 a 3. A les 8 de la tarda, es va jugar la gran final entre els equips FC Boges i CF Artesa de Lleida, amb victòria per l'equip local per 1 a 0.

A les 10 de la nit va tenir lloc una sessió de

CINEMA A LA FRESCA al recinte de les piscines 1, amb la projecció de la pel·lícula *CORAZÓN DE TINTA*.

Finalment el dilluns 31 d'agost, va tenir lloc dins de la Festa de Sant Ramon els actes següents:
A 2/4 de 10 del matí, volteig de campanes
A 2/4 d'11 del matí, romiatge a l'Ermita de Sant Ramon

A les 11 del matí, celebració de la Santa Missa a l'ermita de Sant Ramon. A continuació es va servir coca i xocolata, per a tothom, al Passeig de Sant Ramon, amb la col·laboració del Patronat de Sant Ramon.

A les 12 del matí va actuar el grup d'animació d'*Alaigua Teatre*, amb la representació de pallasos "*PAM I PANKI i Els Drets de la Infància*" al Passeig de Sant Ramon, per tots els infants.

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA

Des del dia 7 a l'11 de setembre, hi va haver instal·lada una exposició de fotografies a La Sala del primer pis de la Llar dels Jubilats, sobre LA DONA TREBALLADORA, que es va poder visitar durant els matins, en l'horari d'obertura de la llar de jubilats. Aquesta exposició coordinada pel Consell Comarcal del Segrià, va comptar amb la col·laboració de diferents associacions de dones de diversos municipis de la comarca.

IMATGES DE L'ACTUALITAT

ARTESENCA

Ramon Serra i Josep Gallart

Obres de col·locació d'un ascensor a Casa de la Vila.

FESTA DE SANT JAUME

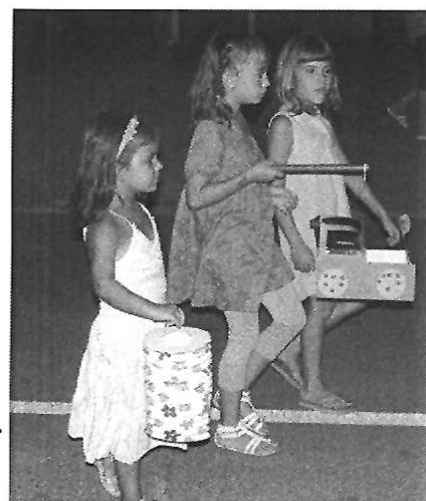
**Els Grallers
d'Artesa.**

Diablons i Acompanyants del Griu.

Processó de fanalets.

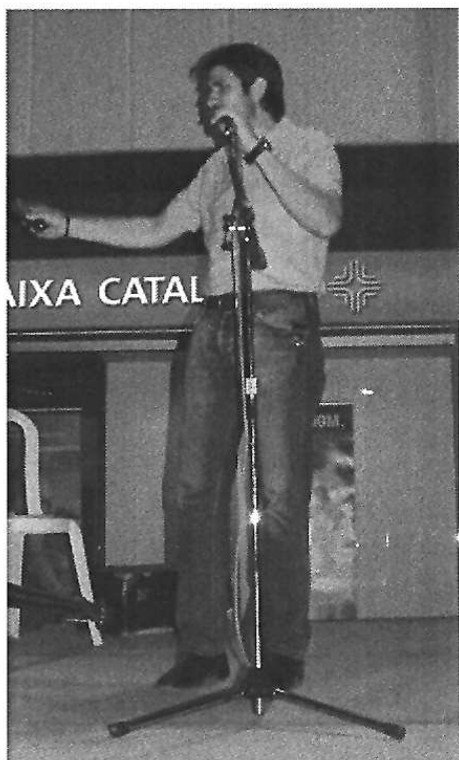
**Diablons i Acom-
panyants del Griu en
plena actuació.**

Actuació del conjunt Beberly.

Festa Perquè volem.

Ricard Pons, alcalde d'Artesa de Lleida i president del Consell Comarcal del Segrià, adreça unes paraules als sardanistes.

Ballada de Sardanes a la Fresca, acte organitzat per l'Ajuntament d'Artesa amb la col.laboració del Consell Comarcal del Segrià.

2on TORNEIG DE FUTBOL DE SANT RAMON

FC Borges Blanques.

CF Almenar.

UE Bordeta juvenil.

CF Artesa de Lleida.

Els components del CF Artesa de Lleida després de guanyar la final del torneig.

Felip Solé, capità del CF Artesa de Lleida rep la copa de mans de l'alcalde, Ricard Pons, en presència del president de l'Artesa Miquel Grau.

FESTA DE SANT RAMON

Processó de Sant Ramon.

Missa a l'ermita de Sant Ramon.

Membres del Patronat de Sant Ramon reparteixen coca i xocolata als assistents.

Actuació del grup Alaiqua Teatre.

Exposició i conferència d'Els treballs de les dones organitzades i coordinades pel Consell Comarcal del Segrià.

FESTA MAJOR 2009 (1 A 5 DE JULIOL)

Cèlia Argilés

Del 29 de juny al 6 de juliol.

Hi va haver montada durant els matins de tots els dies, al 1er pis de la Llar del Jubilat, l'exposició de fotografia *Mira'm amb uns altres ulls*.

Dimecres, 1 de juliol.

A 2/4 de nou de la tarda, i dins del marc de l'exposició *Mira'm amb uns altres ulls*, va tenir lloc una xerrada sobre *Salut mental en positiu* a la sala d'actes de casa de la vila a càrrec de Sara Amigo i Gemma Fleta.

A les 10 del vespre es va projectar una pel·lícula de cinema al recinte de les piscines.

A les 12 de la nit, va tenir lloc al recinte de les piscines com a novetat, la primera *melolletes* de la nostra Festa Major, i després tothom que volia es va poder refrescar a la piscina. Activitat que fou tot un èxit de participació.

Dijous, 2 de juliol

De les 12 del matí a les 8 de la tarda, es van instal·lar els jocs aquàtics a les piscines municipals

A les 6 de la tarda, va tenir lloc els partits de futbol 7, organitzats per l'EF Intercomarcal i el CF Artesa de Lleida, categories pre-benjamí, benjamí i cadet entre els equips d'Artesa de Lleida i la UE Bordeta. I després es va jugar un partit de futbol femení entre els equips del CF Artesa de Lleida i el CF la Granja d'Escarp.

A 2/4 de 9 de la tarda, es va jugar un partit de futbol entre dos combinats de jugadors juvenils, *amateurs* i veterans d'Artesa de Lleida.

A les 10 de la nit, va tenir lloc el tradicional sopar de germanor amb rostida de carn de porc per a tothom, va aplegar molta gent, i tot i que es demanava un euro per entrepà se'n van servir uns 1.300.

A 2/4 de 12 de la nit, va tenir lloc una exhibició d'aeròbic juvenil a càrrec del grup local de *sal-sa gim*.

A les 12 de la nit, l'orquestra *VENUS*, va estar l'encarregada de fer ballar tothom.

Divendres, 3 de juliol.

A 2/4 d'11 del matí, es va servir xocolatada i

coca per tothom al passeig de Sant Ramon.

A les 11 del matí, pares mares i infants van participar en una bicicletada popular.

De les 5 a les 8 de la tarda al pati de l'escola, es va instal·lar el taller de joguines *ECO-JUGA*, a càrrec de la companyia *Educats*.

A les 6 de la tarda, al camp de futbol es va jugar els partits de futbol 7 categories aleví i infantil, entre els equips d'Artesa i l'Escola de Futbol de Bellpuig.

A 2/4 de 9 de la tarda, a la sala de la Llar del Poble, es va posar en escena l'obra de teatre *El Messies*, a càrrec de Toni Albà i Fermí Fernández. Obra que va inaugurar el nou escenari de la sala. El preu de les entrades era de 15 € anticipades i de 20 € a taquilles.

A les 9 de la tarda, va tenir lloc el ball de tarda amb l'orquestra *La CHATTA*.

A 2/4 d'1 de la nit, va continuar la festa amb el concert a càrrec de *La CHATTA*, qui va continuar amb el ball de nit, i a la matinada va actuar el conjunt *7drock*.

A les 6 de la matinada, abans d'anar a dormir, llonganissada popular per tothom que va aguantar.

Dissabte, 4 de juliol

A les 11 del matí, al passeig de Sant Ramon, va tenir lloc l'espectacle infantil a càrrec de la companyia *Plou i fa Sol* amb l'espectacle *Recorcholis*.

A les 12 del migdia, una ballada de sardanes amb l'orquestra *AMOGA* i un vermut al passeig de Sant Ramon, van preparar el camí per un bon àpat.

A les 6 de la tarda, la *IV Trobada de Bestiari Popular i Festiu de Catalunya* a la plaça Major, va comptar amb la participació de la *Cabra* de Reus, el *Carranco Bilando* de Cervera, el *Drac* de Montblanc, el *Drac Aeimeric* de Ribera d'Ondara, i el *Griu* d'Artesa de Lleida, com anfitrió de la festa. Acte seguit va tenir lloc el correfocs infantil on s'estrenaven la colla infantil els Diablons del Griu del nostre poble.

A 2/4 de 8 de la tarda es va representar a la plaça Major, l'espectacle *La risa continua* de *Pipo Estrella*, un dels clàssics de la Fira de Teatre de Tàrraga.

A 2/4 de 9 de la tarda, a l'envelat, es va poder ballar al ritme de l'orquestra *AMOGA*.

A 2/4 de 12 de la nit, va tenir lloc l'impressionant Primer Festival de Catalunya d'Enceses de Bestiari, amb la participació del bestiari i l'actuació del grup musical *Cronistes* i els *Diables d'Alcarràs*.

A 2/4 d'1 de la nit, simultàniament a l'envelat de la pista hi va haver un concert a càrrec de l'orquestra *AMOGA*, qui va fer també el ball de nit, i la festa va acabar ben avançada la matinada amb el conjunt *TRMENDOS*.

Diumenge, 5 de juliol

Durant tot el dia, al recinte de les piscines,

va tenir lloc la campanya per l'esclerosi múltiple *MULLA'T*.

A les 12 del migdia, la plantada de gegants va donar inici al cercavila pels carrers del poble amb grallers, gegants i cap-grossos.

A les 6 de la tarda, a la plaça Major, l'espectacle *Can Pere Petit*, a càrrec de la companyia *Anna Roca*, va divertir els més petits i petites.

A les 7 de la tarda, a l'envelat, i ja per anar acabant la festa, l'orquestra *ROSALEDA* va dur a terme un concert de Festa Major i va acabar amb una sessió de ball.

IMATGES DE LA FESTA MAJOR 2009

Ramon Serra i Josep Gallart

L'alcalde d'Artesa, Ricard Pons, en la presentació de Sara Amigó i Gemma Fleta, que van impartir la conferència *Salut mental en positiu*, a la sala d'actes de l'Ajuntament l'1 de juliol.

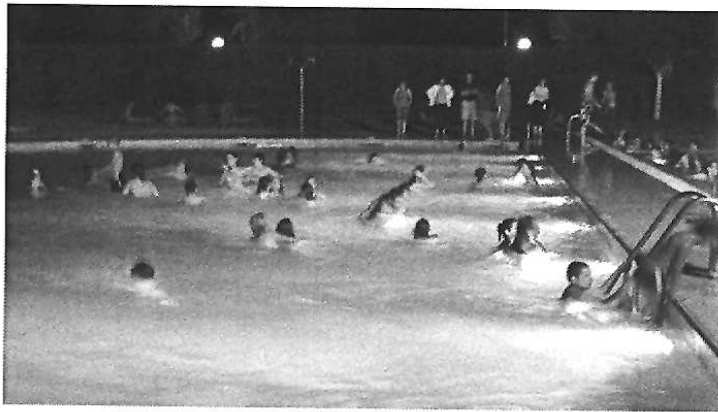
Assistents a la conferència *Salut mental en positiu*.

El meló un dels components de les *melolletes*.

Les *melolletes* van fer les delícies dels assistents a la festa.

Bany nocturn a les piscines municipals.

Jocs aquàtics a les piscines municipals.

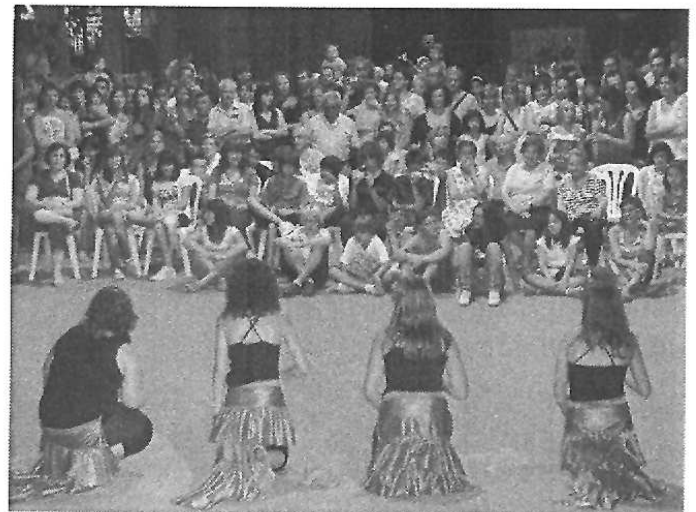
Equip benjamí d'Artesa de Lleida.

Equip cadet d'Artesa de Lleida.

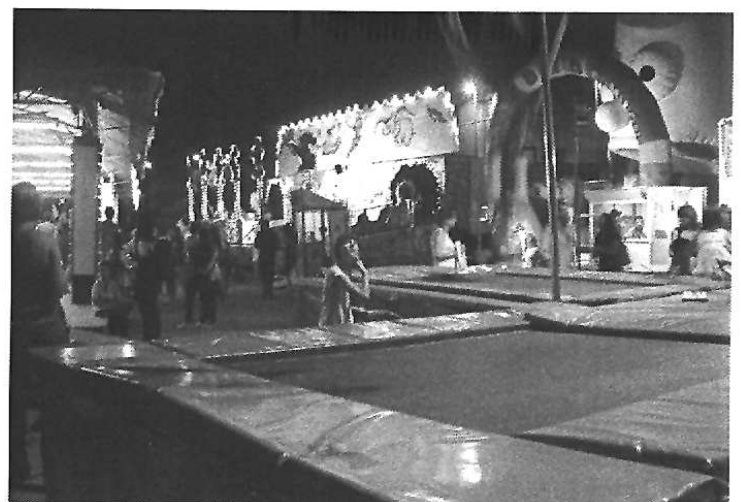
Membres de l'Associació de Dones d'Artesa de Lleida preparant entrepans.

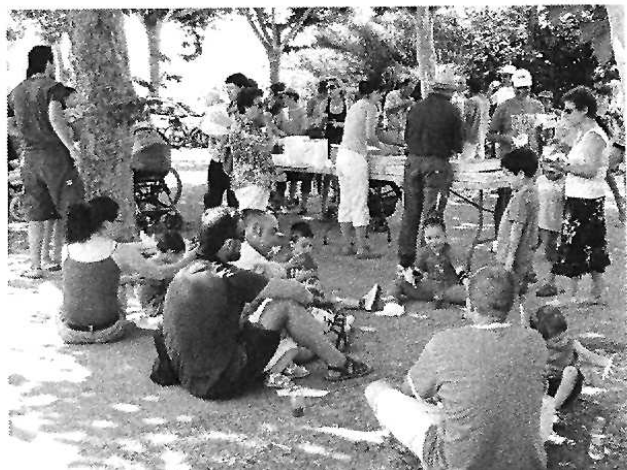
Exhibició d'aeròbic juvenil del grup de *salsa gim*.

Aspecte del bar de la Festa Major.

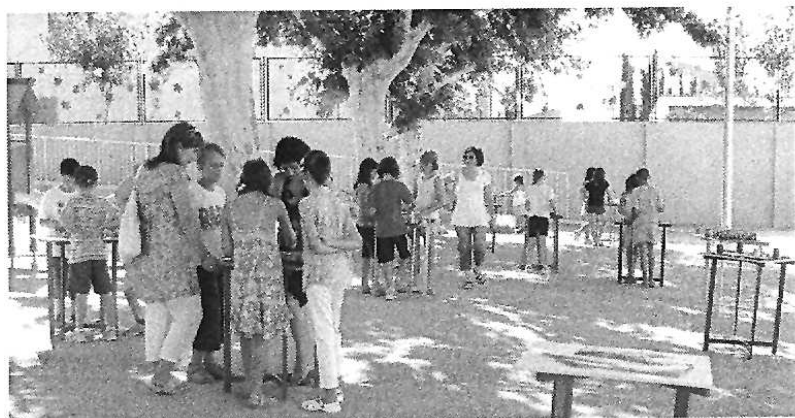
Les firetes van fer les delícies dels infants més petits.

Xocolatada i coca al passeig de Sant Ramon.

Bicicletada popular

Taller de joguines Ecojuga.

Equip aleví d'Artesa de Lleida.

Equip infantil d'Artesa de Lleida.

Equip femení d'Artesa de Lleida.

**Participants
al partit de
veterans,
amateurs i
juvenils.**

Ballada de sardanes al passeig de Sant Ramon.

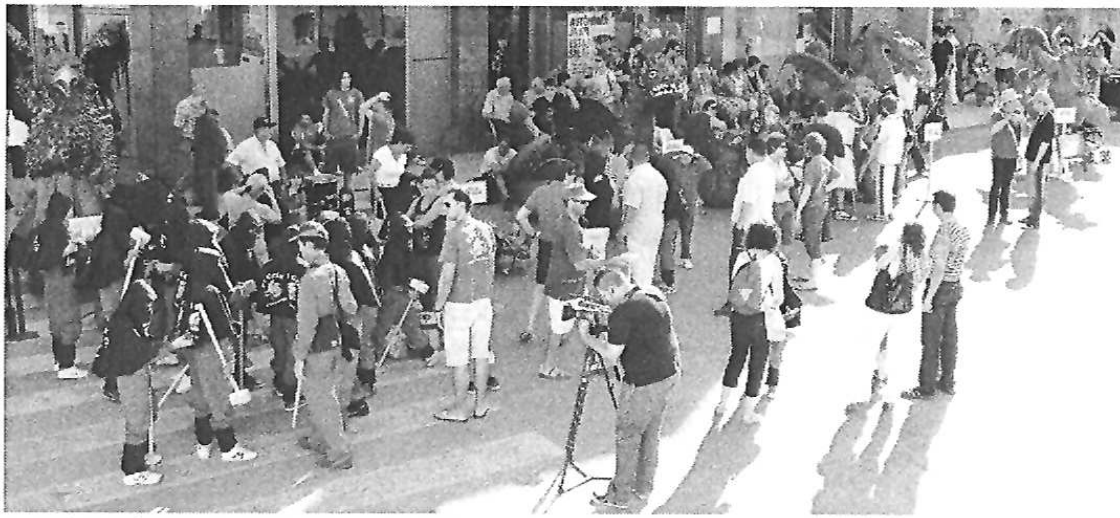
Vermut de Festa Major.

Actuació del grup Plou i Fa Sol.

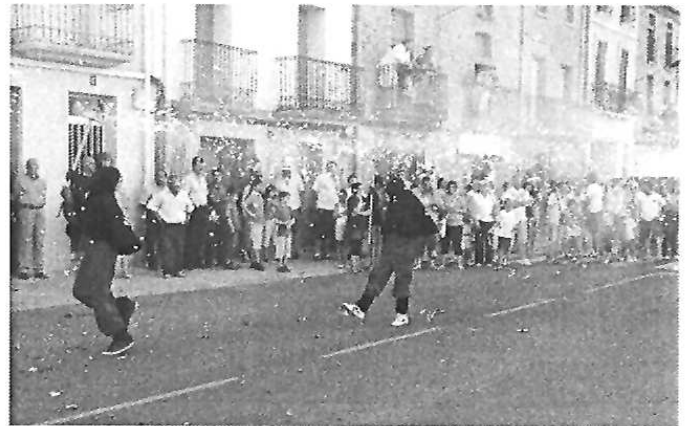
Exhibició de cotxes d'època.

Les bèsties participants a la IV Trobada de Bestiari Popular i Festiu de Catalunya.

El grup Fes Tam-Tam.

Correfocs dels Diablons del Griu .

Pipo Estrella a l'espectacle *la risa continua*.

El Drac Aimeric en plena actuació 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

El Drac de Montblanc guanyador del 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

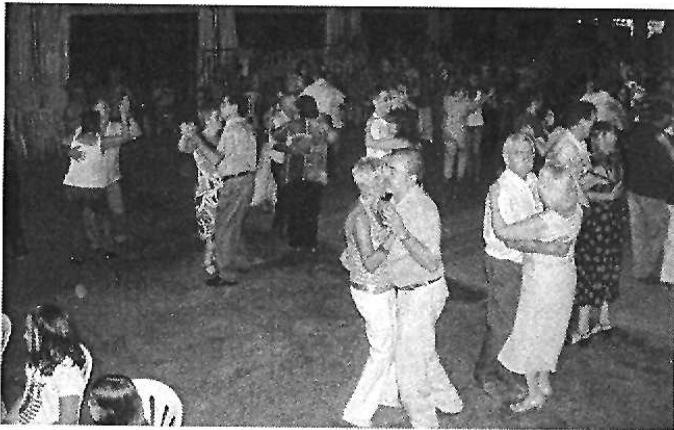

Correfocs dels Diables d'Alcarràs.

El Drac Aimeric en plena actuació al 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

Ball per l'orquestra Amoga.

Concert de l'orquestra Amoga.

Plantada de gegants a la Plaça.

Campanya per l'esclerosi múltiple Mulla't.

Espectacle infantil Can Pere Petit.

Concert de l'orquestra Rosaleda.

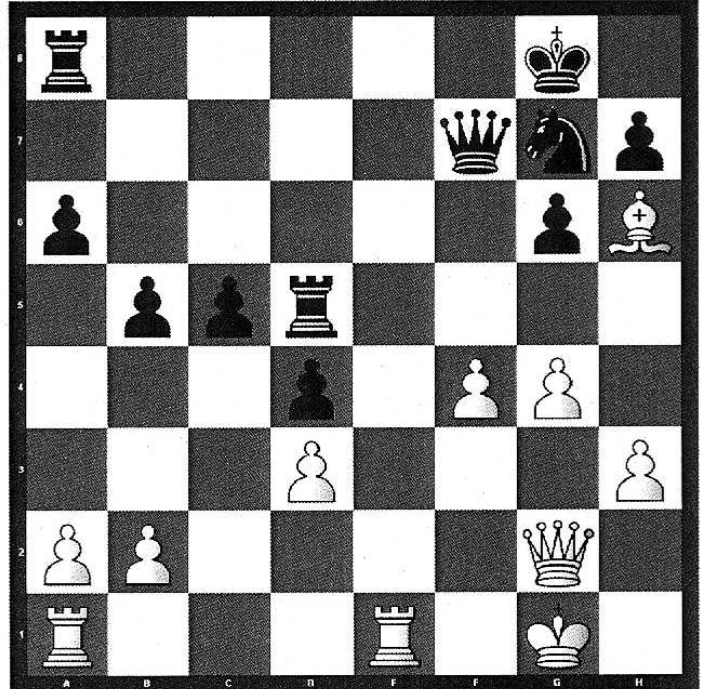
Entretenciments

Solucions a la pàgina 39

PROBLEMA D'ESCACS

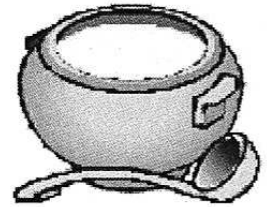
Per: Andreu Bergé

En aquesta posició les blanques tenen les peces situades de manera més agressiva, i això, junt a la mala coordinació de les peces negres, fa que les blanques puguin obtenir un avantatge material suficient per guanyar la partida. Juguen blanques i guanyen.

SUDOKU

9		8	2	6		1		
			7			8		6
1			4			2		7
4	5	3						
	2			9	6		1	
						5	2	
				1	4	7		
5	6		8					
			9			3		1

Adolf Costafreda

OLLA DE VERDURES

Ingredients: *Un litre d'aigua, 250 de cigrons cuits, una patata grossa, 2 cebes mitjanes, 4 fulles de col blanca, una branca d'api, una pastanaga grossa, mig paquet de pasta de sopa (galets grossos), oli i sal.*

Preparació: Prepararem un brou vegetal coent totes les verdures i els cigrons durant mitja hora. Passat aquest temps ho colarem i reservarem les verdures. Tot seguit afegirem al brou l'oli i la pasta i ho courem durant deu minuts.

Ho servirem amb una sopera. Les verdures i els cigrons els posarem en una plata plana, al mig de la taula, perquè cada comensal se les pugui menjar o soles a bé amb la sopa.

MONGETES GRATINADES

Ingredients: *Mig quilo de mongetes seques, una ceba, un gra d'all, tres clavells d'espècia, sis cullerades de puré de tomata, una cullerada de mantega, una fulla de llover, julivert fresc, una mica de romer, aigua, cent grams de formatge ratllat, pebre i sal.*

Preparació: Posarem a coure les mongetes (ja remullades de la nit abans) en una olla amb aigua abundant; hi posarem la ceba partida pel mig, l'all, les herbes, la sal i el pebre. Ho deixarem coure a foc suau fins que estiguin ben cuites.

Reservarem una part del brou i hi afegirem el puré de tomata i la mantega, ho remenarem bé i ho abocarem en una safata, hi posarem el formatge ratllat per sobre i ho posarem a gratinar.

LASANYA DE PINETELLS AMB BEIXAMELS DE CEPES

Ingredients: *20 làmines de pasta de canelons, mig quilo de pinetells, un quart de quilo de mató, dos grans d'all, julivert, pebre, oli i sal. Ingredients per la salsa beixamel: 150 grams de ceps, mig litre de llet, 100 grams de farina, 50 grams de mantega.*

Preparació de la beixamel: courem els ceps juntament amb la llet i ho triturarem. En una cassola torrarem la mantega amb la farina, tot seguit hi abocarem la llet bullint amb els ceps i ho remenarem bé. **Preparació de lasanya:** tallarem els pinetells a bocins petits i els fregirem en una paella amb una mica d'oli i julivert. Un cop fregits els barrejarem amb el mató sense escórrer l'oli i hi posarem la sal convenient i el pebre, ho remenarem bé. Amb aquesta barreja, en una safata per anar al forn, anirem fent capes amb la pasta de canelons (que hauré bullit amb força aigua i sal) i un cop fet això hi posarem per sobre la beixamel i ho gratinarem.

GELEA FREDADA DE MELÓ I PLÀTANS

Ingredients; *Dos tallades de meló tallat a cubs petits, tres plàtans tallats a rodanxes; dos tasses d'aigua, quatre cullerades de mel d'arròs, un pessic de sal marina, quatre cullerades de floquets d'agar agar, dos cullerades de coco ratllat, el suc d'una llimona.*

Preparació: Per començar, mullarem les rodanxes de plàtan amb el suc de llimona perquè no s'oxidin. En un motlle barrejarem el plàtan i el meló. Escalfarem l'aigua i l'endolcirem amb la mel d'arròs, hi tirarem un pessic de sal i els floquets d'agar agar. Ho courem a foc baix i sense tapar, durant 10 minuts. Abocarem el líquid per sobre de la fruita i ho deixarem refredar. Ho posarem a la nevera fins a l'hora de servir. Desmotllarem amb compte, hi tirarem el coco ratllat per sobre. Ho servirem guarnit amb trossos de maduixa.

4ª TROBADA DEL BESTIARI FESTIU I POPULAR DE CATALUNYA A ARTESA DE LLEIDA

Josep Mª Carrera

El passat dia 4 de juliol del 2009, dins dels actes de la Festa Major, va tenir lloc la 4ª trobada, amb els següents participants: *Carranques de Cervera* amb la bèstia *lo Carranco Bilando*, el *Ball de Diablers de Reus* amb la *Cabra de Reus*, *Colla del Drac de Montblanc* amb la bèstia *Drac de Montblanc*, els de *Ribera d'Ondara* amb la bèstia *Drac Aeimeric*, *Colla del Griu d'Artesa de Lleida* amb la bèstia *el Griu d'Artesa*.

Com ja va essent habitual a la nostra població, aquesta mena de trobades, són una mostra de la diversitat del bestiari català, on podem gaudir i admirar les formes complexes i els colors indefinits. Dintre d'aquesta trobada i durant la tarda, va tenir lloc el bateig de foc dels *Diablons del Griu*, que així es consoliden com a colla infantil.

El bateig va tenir com a mestre de cerimònies al Sr. Alcalde, Ricard Pons, que va donar pas a un correfoc pel carrer de la Vileta acompanyats del grup infantil de Cervera i els de Montblanc, que van fer de padrins de bateig, l'encesa d'una traca amb caramels va posar punt i final a una tarda força calorosa. A la plaça va pujar la temperatura 5º més que a la resta del poble.

Els actes de la trobada van continuar a la nit amb una novetat inèdita en el món del bestiari. Artesa de Lleida organitzava, el *1er FESTIVAL D'ENCESES DEL BESTIARI DE CATALUNYA*.

Aquest 1er Festival, pretén estimular la imaginació i l'enginy, per tal de fer lluir el bestiari de foc, exhibint les millors i més potents enceses, que facin espurnejar d'allò més les nostres bèsties, un dels símbols de la nostra identitat com a poble.

Per fer-ho possible és va comptar amb la posada en escena del grup de música els Cronistes i el seu cantant va fer d'espiker del festival el qual va fer les presentacions del jurat compost per: El president de l'Agrupació del bestiari, Sr. Setè Udina, el

president de la Federació de Diablers, Sr. Pep Enric Martí, representant de la Pirotècnia Igual, Sr. Jaume Bernaus, el director de teatre Jaume Belló i l'alcalde d'Artesa de Lleida, Sr. Ricard Pons.

L'exhibició d'enceses s'inicià amb la música dels Cronistes i la presentació de l'amfítrió del festival, **EL GRIU**. De cop!!, com si s'hagués desendollat un aparell elèctric, es va fer el silenci, en Pere Botero explica el lamentable accident mortal d'aquella mateixa setmana d'un membre dels diablers de Juneda, se'l coneixia pel *Beltri petit*, principal impulsor dels diablers, tots ells havien de participar en el festival, amb les seves creacions de foc, passat el minut de silenci, es reprèn la música i continua amb una espectacular encesa del Griu, com a benvinguda a tots els participants del concurs. Cal dir, que havien de fer tres enceses de lluïment i puntuades pel jurat, les valoracions del jurat en cada encesa eren les següents:

Aspectes a valorar segons els membres del jurat

- 1) Posta plàstica de l'encesa, Bèstia en combinació amb el foc.
- 2) Ball de protocol i escenificació.
- 3) Colors.
- 4) Tipus de pirotècnia.
- 5) Durada de l'encesa

El jurat estava supervisat per la secretaria de l'Agrupació del Bestiari de Catalunya, la qual era del tot imparcial i sense dret a vot.

Els premis:

PREMIS GRIU

- Primer premi de 1000 €
- Segon premi de 800 €
- Tercer premi de 600 €

El guanyador del 1er Festival, segons el jurat, fou el Drac de Montblanc, el 2on classificat va ser la Cabra de Reus i el 3er a compartir, el Carranco Bilandó i El Drac Aimeric.

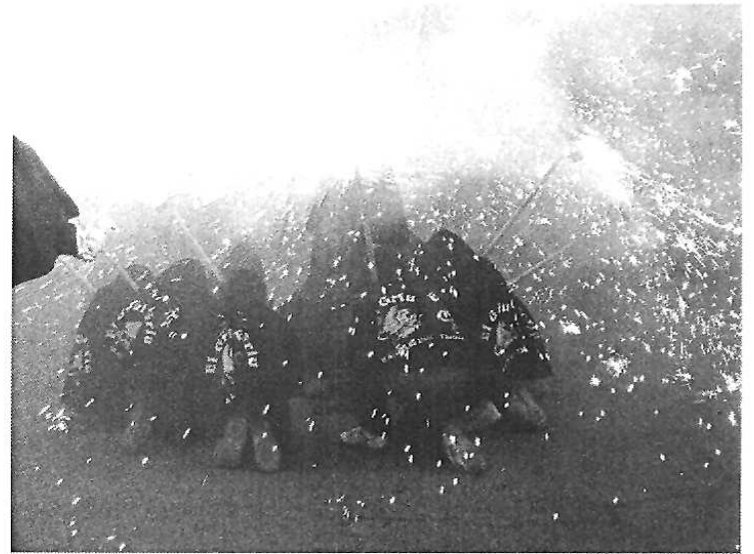
Salut i força Festival.

Les bèsties participants a la IV Trobada de Bestiari Popular i Festiu de Catalunya.

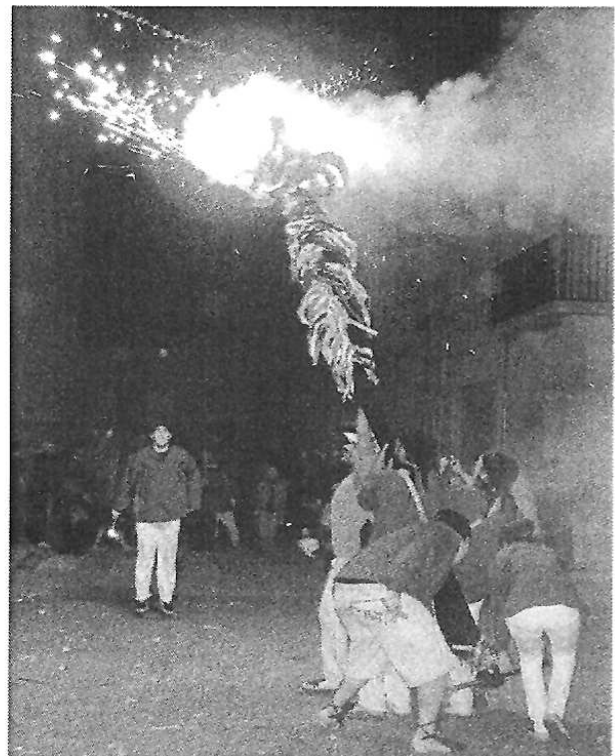
El grup *Fes Tam-Tam* va participar a la trobada.

Correfocs dels *Diablons del Griu*.

Grup *Els Cronistes* que van posar la música al 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya .

La Cabra de Reus participant al 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

El Drac Aeimeric de la Ribera d'Ondara amfitrió del 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

El Griu d'Artesa de Lleida amfitrió del 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

El Griu d'Artesa de Lleida que va ser un bon amfitrió.

El Drac de Montblanc va tenir una lluïda actuació.

Lo Carranco Bilando de Cervera participant al 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

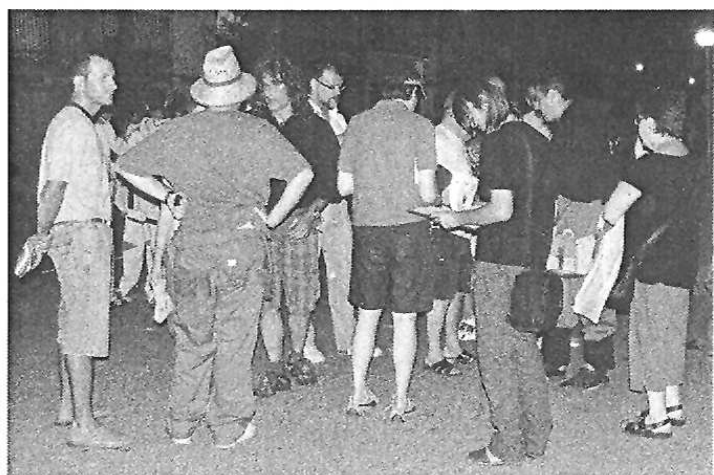
Lo Carranco Bilando participant al 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

Correfoc dels Diablers d'Alcarràs.

El Drac de Montblanc guanyador del 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

Membres del jurat del 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya

Josep Mª Carrera, cap de colla del Griu, recollint un record 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya

FALTA L'ANY

Adolf Costafreda

Furgant dins la memòria dels nostres avis, hem pogut recuperar unes cobles les quals ens parlen d'algun fet (sempre tràgic) que les va inspirar. Son documents mai no escrits, però tramesos per via oral. Per il·lustrar l'escrit que segueix, n'he recuperat tres:

Del dia 3 de juny
prou ens en podem recordar.
Va passar una bromada
que tot ens ho va xafar.
Va començar pels Puntals,
passant pel Pon de Motlleu
Vinatesa i Grealó
ho portava reu a reu. (segueixen tres o
quatre estrofes més que no cal
transcriure)

La vigília de Sant Joan
se'n va fer una gran foguera:
es va cremar cal Gallart
i cal Jeroni del Falguera.

La vigília de Sant Pere
en va haver una gran tronada,
va caure un llamp del Cel
(va fer caure Sant Miquel)
i va matar l'euca del Rajada.

Aquestes tres cobles tenen una cosa en comú. Ens diuen el dia que van passar els fets que expliquen, però no ens diuen l'any en què això es va escaure. I per què no hi feien constar l'any d'una manera o altra?, doncs perquè els fets, sempre propers en el temps, la gent ja el sabia. D'això, doncs, és del que ara volia parlar.

Des de fa molts anys, des de l'*Agrupació Cultural La Femosa*, hem anat arxivant tota mena de papers que (sobretot des de la Democràcia) han generat els grups, associacions i, fins i tot, negocis particulars (com el Pub Espiral) del

nostre poble. Al cap dels anys aquests papers porten molta informació de la vida cultural d'Artesa, la qual podrà servir, algun dia, per fer-ne una anàlisi acurada de la nostra activitat cultural i associativa, però (sempre hi ha d'haver un però), molts d'aquests fulls de propaganda d'uns actes lúdics, polític, del que sigui o com se'n vulgui dir, tot hi que porten ben subratllat el dia, l'hora i el lloc d'on i quan s'havia de fer l'activitat assenyalada, no porten imprès l'any en què això es va fer. Per què cal l'any si el que importa és assabentar els artesencs i artesenesques d'unes activitats que es fan ara mateix?. Doncs per això molts fulls no el porten. Mots cops, si el recol·lector arxivador, s'adonava d'aquest lapsus, tenia cura de posar (al darrera del full i amb llapis) l'any en què el paper va ser escampat pel poble, però quan això no es va fer (i hi ha molts papers en què això no es va fer), ens ha queda un document que és molt difícil d'interpretar passats, per exemple, vuit o deu anys i, per això, ara, aquest document és, com si diguéssim, un document fals, el qual no ens serveix per gran cosa.

Segurament ens costaria de trobar un altre poble amb tantes activitats com el nostre i amb el costum, tan arrelat a Artesa, de fer-ne propaganda amb un full escampat casa per casa o amb un cartell ben imprès.

Penso que seria molt bo pels arxivadors o col·leccionistes de papers que s'esmenés aquest mal costum de no posar l'any en cada paper. En els cartells només caldria pensar-hi i, en els fulls, acabar sempre amb un: *Artesa de Lleida a tants del tal del dos mil tants*. No amb la data de l'activitat sinó la del dia que es reparteix el full, per exemple. No podem permetre que tota la informació que generem, per un lapsus de no fer-hi constar l'any, passat molt de temps, ja no sapiguem quan es va fer.

BIHAR: LA TERRA DE BUDA

Joan Ramon París Oró

Resulta difícil passejar per una caòtica ciutat en la qual els taxis es barallen entre ells amb la finalitat de captar el viatger i ésser alhora protagonistes d'un petit embús en el centre de l'urbs. He de decidir-me i escullo un petit carruatge de cavalls que em permetrà arribar fins a l'entrada del temple situat al costat del majestuós Ganges. Allí, davant d'una esplanada, s'obre un mercat d'objectes varis, per a temptar els nombrosos feligresos que entren i surten del recinte sagrat el qual és i reservat només per als practicants de la religió hindú.

Gurú en ls temples de la mort (Bihar).

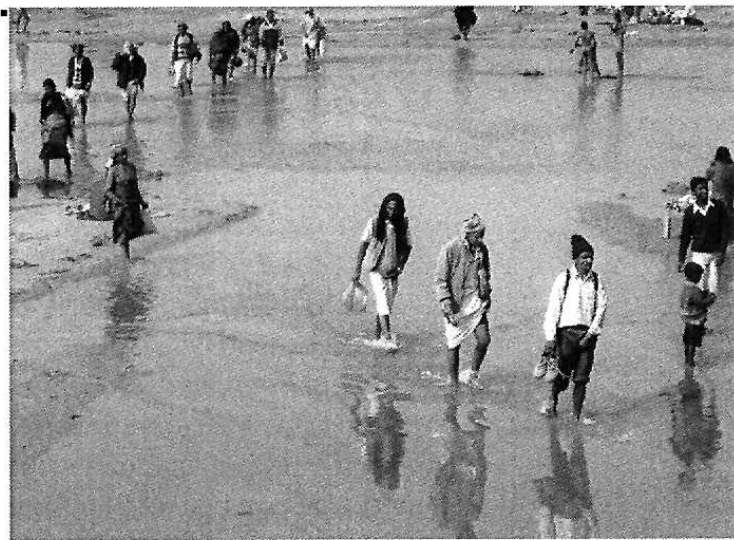
Un llarg pont em duu a l'altre costat del riu, on procuro aturar-me en els vells temples dedicats a la mort. En aquest conjunt de petits edificis es veneren diferents divinitats del bigarrat panteó hindú. No trigo gaire temps a recórrer aquells pedregosos camins per a asseure'm sota un arcaic arbre que fa a la vegada de mirador de totes les escenes que succeixen en els marges del Ganges. Bous que són banyats pels seus curadors, llargues processons humanes que transporten estris al cap i a les espatlles, gent prostrada recitant al mateix temps que fan ofertes als déus. És una autèntica marea humana que s'ubica sobre aquell enorme jaç ara estacionalment sec. No obstant això, no m'és possible contemplar per gaire temps aquell espectacle que recorda les escenes goiesques del segle XVIII quan a la prada de San Isidre passejar era el millor mitjà per a relacionar-se en el marc d'aquella societat fidel hereva de l'Antic Règim. Un grup de nens ve a demanar-me diners, al cap de poc surt la mare lluint el vestit típic, un gran mocador i un enorme anell; per la seva expressió fa sentir-me com si fos un ésser provinent de l'espai. Quan creuo el riu saltant petits solcs, torno a ser perseguit per altres nens a la recerca de propina. No puc deixar de tenir

en compte que em trobo en una de les regions més pobres de l'Índia, habitual font de conflictes socials i ànima d'un escamot de tipus maoista (els naxalites) favorables a una reforma agrària que trenqui el sistema feudal heretat del passat.

Prop d'allí es troba un grup de músics que amenitza la vetllada a un grup de peregrins entre el fum de les múltiples barbacoes preparades per a un alegre tiberi.

No puc deixar d'esglaiar-me quan contemplo l'esplèndid temple enclavat en la muntanya que domina tota la ciutat. L'ascens es fa penós ja que cal pujar mil·lers de graons per a arribar a un cim que està tocant el cel. El sol escalfa i em veig obligat a realitzar diverses aturades sota les enormes arcades en les quals es refugien els micos del lloc. Per fi aconseguixo arribar al cim i puc albirar l'afable ciutat que s'estén, de llarg a llarg, per la font de la vida que constitueix el gran riu.

Sopo menjar xinès en un luxós hotel de la ciutat, en uns incòmodes sofàs on la gent adinerada acostuma a realitzar les seves tertúlies o a parlar de prometedors negocis. Sota una llum tènue i una insulsa música enllaunada, veig desfilar el millor de Gaya

El riu Ganges al seu pas per Gaia (Bihar).

vestits tots de diumenge. Transito pel carrer desballestat, tot just asfaltat, situat en un centre anodí ple de trànsit. Sóc a 200 metres fins a arribar a l'hotel, obrir el cademat medieval de la porta i estirar-me a dormir.

El recorregut fins a Bodgaya és de tot just de 8 quilòmetres que es realitzen a través de suaus vessants per una carretera modernament condicionada. La ciutat és un nucli turístic per als visitants que vulguin reconfortar-se amb l'esperit. La seva principal atracció és l'arbre on Buda va tenir la il·luminació, però aquest no és l'única, ja que són molts els temples que ofereixen cursos intensius de meditació i guariment.

A la plaça principal es troba un atractiu mercat en el qual es posen en venda objectes que poden ser útils als viatgers i entre els quals destaquen unes grans mosquiteres amb què combatre els terribles insectes. Més endavant, unes boniques cases de te, instal·lades a l'aire lliure, ofereixen les seves exquisideses, mentre pots contemplar les nombroses llibreries dedicades al budisme que estan instal·lades per aquella zona. A escassos metres queda el recinte sagrat, veritable eix de Bodgaya, i evidentment el que més impressiona a l'entrar és l'exacta distribució regular d'uns jardins que convergeixen fins al nucli en forma de mandala. L'edifici, encara que imponent, és de nova planta i el seu interior no és especialment significatiu: un gran buda presidint una petita capella en la qual tot just queda espai per als devots. El més interessant està en l'exterior: monjos de totes

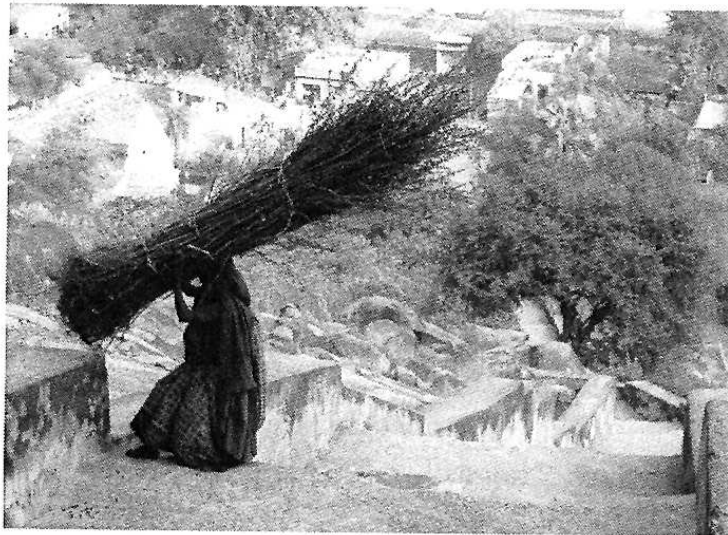
les confessions budistes passejant com si estiguessin en perpètua peregrinació, estrangers en actitud de tràngol, catifes esteses per terra perquè els visitants facin mèrits, peregrins girant una vegada i una altra al voltant de l'edifici, rituals budistes en els quals sonen vetustos instruments del despertar... etc. Tot això per a arribar al vell arbre, en el qual sota les seves branques Gotama es va transformar en Buda, on va adquirir la il·luminació, el despertar que va donar resposta a les seves vastes i profundes inquietuds.

Resulta extraordinari contemplar la seva energia i observar com les fulles cauen acariciades pel vent entre les innombrables ofrenes suspeses al buit.

Circumdo el jardí fins a arribar al bell estany d'on emergeix una bella estàtua de deessa que convida a la pau i a l'assossec. Lluny una parella d'estrangers es dedica bojament a fer innombrables postracions en honor a Buda. El temps sembla detenir-se mentre passejo pel geomètric jardí contemplant la forta llum vermellosa del capvespre: escolto càntics, oloro les flors, percebo l'encens fins a arribar a l'entrada del temple, mentre que allà lluny la parella d'estrangers continua amb el seu frenesí de postracions.

Estic a l'estació de tren per a emprendre el viatge a Bubaneswar capital d'Orissa, província situada a l'est del país en un viatge que durarà tota la nit. De fet, vaig a l'aventura perquè mantinc l'esperança de contactar amb alguna agència local que em permeti fer una ruta per les minories ètniques que habiten aquella regió, però no sé si serà factible a causa dels dies, preus o altres inconvenients que es puguin presentar.

El que en aquests moments desconeixia és que em trobava a les vigílies de la meva segona nit trista. Aquesta vegada el tren ha estat puntual, però em vaig trobar amb la desagradable sorpresa que m'havien venut un bitllet en un tren ple. Em vaig col·locar en el primer vagó que vaig trobar i vaig poder comprovar, in situ, el nivell de solidaritat d'aquella gent ja que em va oferir en diverses ocasions diferents seients perquè pogués

Dona a les escales del temple de Gaia (Bihar).

asseure'm. El problema era que les ocupava quan la gent arribava a la seva destinació i aquestes eren al seu torn ocupades per altres viatgers, així que em vaig passar tota la nit saltant d'un costat a altre del vagó i això que havia comprat el bitllet car. Cap a les set del matí la situació s'estabilitza, per fi han quedat seients lliures i puc tombar-me plàcidament després d'haver fet amistat amb tot el vagó, inclosos els guàrdies del tren que em van despertar a mitjanit per tenir una actitud altament sospitosa.

Sense més contratemps i entre interminables aturades, cap a migdia arribo al meu destí exhaust, però feliç.

Habitualment oblidat allotjar-me en bons hotels ja que existeix la norma que els viatgers no van a un país per a visitar cap hotel sinó a descobrir el món. No obstant això, com no hi ha res fix i definitiu hi ha moments que es poden fer excepcions ja que posseeixo suficients arguments per a transgredir aquesta norma.

Dita i fet, m'instal·lo en un dels millors hotels de la ciutat (vast edifici envoltat d'exuberants jardins) al còmode preu de 32 euros en una bella suite. Ja és migdia i només dispenso de la tarda per a saber si és possible realitzar l'excursió a les zones tribals, així que torno enèrger pel llarg passadís que duu a l'impressionant hall exquisidament decorat amb motius ètnics per a dirigir-me cap a la primera agència de la guia. Després d'un curt trajecte en taxi, arribo fins

a la porta del local, però tinc mala sort ja que el manager es troba fora de la ciutat i no vindrà fins a la setmana següent. Res a fer i em dirigeixo fins a la segona agència i allí, davant de fotos ètniques, es contempla la possibilitat de fer un tour de vuit dies amb xofer que em costarà 400 euros. Tinc sort, puc sortir el diumenge i no perdre'm els mercats tribals que es realitzen al llarg d'una ruta que em durà pel sud d'Orissa, que es troba a uns 500 Km de la capital provincial.

En el petit vegetarià que hi ha prop de l'hotel gaudeixo d'un deliciós sopar en el qual s'ha de destacar l'enorme varietat de suc de fruites tropicals que ofereix el local. És un recinte acollidor que em recorda les velles cases de pescadors amb antigues ressonàncies marines, en un lloc pròxim ja a la costa índica.

El taxista de l'hotel em duu en un tres i no res cap a Konarak (uns 80 Km de Buwaneswar) per a conèixer un dels més impactants temples del país.

Constitueix un esplèndid edifici dedicat al sol. Actualment l'interior està tancat, però és possible contemplar la magnífica façana plena de gravats eròtics que recorden als viscosos a Kajuraho. Potser el més sorprenent de Konarak i el que el fa únic són els enormes gravats de les rodes còsmiques en els quals el karma es va succeint en un interminable

Platges de Konarak (Orissa).

El temple del So de Konarak (Orissa).

cicle de vida i mort. Des de lluny, assegut a l'ombra d'una frondosa acàcia em recorda un enorme monòlit que de la terra emergeix amb inusitada força cap al cel. Tal vegada el més impressionant del monument sigui la seva funció com *símbol de poder*, de connexió directa amb el cosmos que promou el diàleg amb *el més enllà*.

La sorra del mar és fina i brillant en les primeres hores de la tarda, al lluny s'albiren nombroses basses de pescadors que lentament acudeixen a la riba en la qual dipositen les xarxes plenes de peixos. Passejar per les platges de l'Índic té un encant especial: un quiosquet quasi desert enmig del no-res, dones que transiten prop de les ones amb pesats farcells de llenya, nens que corren fins a amagar-se entre alguna de les grans barcasses que ara inertes romanen apostades en la platja, recompte afanyat de peixos i cuina al foc a l'instant, gavines al lluny que irrompen veloçment a través de l'horitzó. La vida es desenvolupa igual que sempre, amb pausa i assossec encara que sorprenentment activa, tal com ho van fer els seus ancestres davant un mar de sorprenents tons blavosos.

Són molts els temples hindús que estan vetats als estrangers i en els quals t'has de conformar amb observar les façanes d'uns edificis portentosos. En

el cas de Bhubaneswar, existeix la moderada possibilitat d'encimbellar-se a la part alta d'una passarel·la des d'on pots gaudir de la vista del pati central del gegantí temple ple de treballades voltes i bells templets. Ara i adés els feligresos abillats de blanques túniques passegen pausadament pel recinte darrere d'ofrenes als déus. Les dones guarnides amb senzills saris se les veu més enfeinades ja que tenen cura del recinte sagrat, netejant frenètica i curosament amb

esgrogueïdes i velles escobres.

En el petit restaurant vegetarià sopo entre els habituals del lloc: nombroses famílies en les quals elles van vestides amb elegants saris i ells impagablement vestits exhibeixen retallats bigotis remarcant el rostre olivaci. El menjar és deliciós, sucs naturals, pastissos de verdures i *puding* de la casa. He de descansar després de la llarga excursió i a l'espera del viatge cap a les tribus, però de moment, què més puc demanar!

Una botzina em desperta de sobte, miro a través de l'ampli finestral, el taxi fa estona que espera amb esbalaïdora puntualitat heretada dels antics colonitzadors. És aquest un bon moment, per a partir cap al desconegut, cap a les zones més recòndites del país, aquí on les tribus viuen el seu propi món, particular, diferent o màgic.

Ritual tibetà a Bodgaia (Bihar).

RESPOSTA A L'ELADI DES D'ALTERNATIVA

Si fa trenta anys a la majoria de nosaltres ens haguessin dit que els gossos havien d'anar lligats, també ens hauria sorprès perquè mai ningú no havia dit el contrari i la imatge natural dels animals domèstics era campar a les seves pels carrers, sobretot dels pobles. Però en aquest cas -haurem de dir per sort- les coses canvien. Avui a les ciutats si se'n veu algun sense amo és perquè s'ha escapat o perquè l'han abandonat; no es contempla la possibilitat que l'amo o ama l'hagi deixat sortir a fer un vol, pels perills múltiples que comporta, per això la urbana els agafa i el duu a la canera que és la protectora de l'Ajuntament de Lleida ciutat, ja que segons la llei "*correspon als ajuntaments recollir i controlar els animals de companyia abandonats, perduts ...*" (art. 16, ap. 1). Als pobles la cosa encara està en un entremig. I encara que moltes persones ja els treuen lligats, encara se'n veu algun pul.lulant d'ací d'allà. Altres pobles com Artesa hi ha una disposició municipal que -d'acord amb la llei- ho prohibeix explícitament ja que:

La persona posseïdora d'animals està obligada a evitar-ne la fugida, tant dels exemplars com de les cries (art.12, ap.3)

La persona posseïdora d'un animal és responsable dels danys ...les molèsties que ocasioni a les persones, a altres animals...a les vies i espais públics... (art.12, ap.1)

Per què la privació de llibertat i portar un animal lligat pel carrer està considerat avui un dret? En primer lloc perquè la llibertat d'uns mai no ha de prevaldre sobre els drets dels altres (persones o animals).

Què implica deixar els animals domèstics solts pel carrer?

1-Embrutar espais que són de tothom. La higiene és important, sobretot per les criatures més petites. Fa alguns anys una criatura es va presentar davant la mare amb un cagalló sec de gos a cada mà com si fos un trofeu. L'havia trobat al munt de sorra dels paletes. A altres

criatures, els gossets -que sempre tenen un budell buit- els han pres l'entrepà de les mans o no han pogut estalviar les llepades benèvoles, però vés a saber si parasitades d'un gos fugit o abandonat etc.

2-Més d'una veïna s'ha vingut a queixar (i no donarem noms) perquè la seva gosseta (que sí que anava lligada) l'ha empaitat un gos que anava solt i l'ha deixat prenys. Una va parir i l'altra la van poder fer avortar, però el disgust ja hi és.

3-Altres persones i animals s'han vist agredides per algun gos deixat anar. Algun d'aquests animals hi ha deixat la vida, les persones han sofert mossegades etc.

4-Pels estius ,sobretot, a les migdiades o a la nit, acostumaven a interrompre el descans dels veïns.

5-Un gos solt pel carrer està exposat a molts perills, sobretot dels vehicles rodats. Cada any en moren a les carreteres i als carrers dels pobles. En tenim més d'un a la memòria un dels quals és el Niki.

Un gos pot arribar a viure si no té grans inconvenients i es fa cas dels i les veterinàries, una mitjana de quinze anys; és llàstima que per diferents circumstàncies no hi arribi. Tampoc no és segur que un gos que campa a les seves, deambulant d'ací d'allà de dia o de nit, sota la calor de l'estiu o el fred de l'hivern, dormint al carrer, sigui més feliç que un altre que només surt si va amb els amos. En aquest sentit, si fem cas dels estudis d'etologia, (disciplina que estudia el comportament dels animals) és quan se senten més contents perquè acompanyen el referent que dona sentit a la seva vida, ja que els gossos són animals sociables i necessiten la companyia dels amos. Un animal abandonat o perdut camina poruc amb la cua entre cames. El que sí que és segur és que els amos que estimen els seus animals no estan tranquils (i en això segur que hi està d'acord) quan no estan controlats ja que els pot passar qualsevol cosa,

Dos dels quatre cadells de gossa que anava solta pel carrer.

(baralles amb altres animals, alguna bastonada d'algú que s'ha molestat, aixafat per un cotxe...). No anirem a defensar coses òbvies, només cal llegir la llei de protecció dels animals per veure que els temps han canviat i de la mateixa manera que no es poden tirar les escombraries a qualsevol lloc, per posar un exemple, tampoc no es poden deixar els animals solts pels carrers. Val a dir que la majoria de gent ho ha entès molt bé i perquè no s'escapin posa els mitjans oportuns. I si a algú li resulta excessivament carregós controlar i cuidar el

seu animal de companyia potser és que no n'ha de tenir cap. En aquest cas estaria bé que el donés a algú que se'n pogués fer càrrec a tots els efectes. Tothom ho entendreà i ho trobarà bé.

Sentim molt el que li ha passat al Niki. El teu article és un article emotiu, ple de sentiment que nosaltres compartim perquè el patiment de les persones i dels animals ens afecta. Però sobretot subscrivim les teves últimes paraules: "...si tingués un altre gos l'acostumaria a anar amb cadena, i animo que la gent ho faci." Paraules que ens donen a entendre que ets una persona positiva, que t'adones que les situacions han canviat i que és bo mirar endavant amb optimisme. Segur que si mai tens temps de tenir un gos, no solament serà feliç amb tu, sinó que gaudirà de la màxima seguretat perquè mai no li passi res que el pugui perjudicar.

Es pot saber la moral dels pobles i de les persones mitjançant el tracte que donen als seus animals (F. Nietzsche).

Altres gossos disponibles a la protectora

Cendra.

Cora.

Dolç.

ADEU A LA CLAU, L'AULA DE MÚSICA

Cèlia Argilés Andrés

Durant 25 anys, l'*Aula de Música La Clau* ha ofert el seus serveis als nens i nenes del nostre poble, i fins i tot dels pobles veïns, amb la finalitat que la música formés part del seu bagatge cultural i formatiu.

Al llarg de tot aquest temps, l'escola sempre ha estat dirigida per la mateixa persona, l'Eva Drudis, *de cal Josep del Cassimiro*, però el nombre de nens i nenes que ha hagut d'atendre ha estat massiu, per la qual cosa sempre ha necessitat la col.laboració d'altres professors i professores, darrerament molts d'ells formats ja en la mateixa escola.

Molts alumnes, un cop acabat el seu aprenentatge a l'escola d'Artesa, han continuat els seus estudis al conservatori, a la universitat, i han esdevinguts professors i professores de música.

La petjada que ha deixat aquest petit local, ubicat al Raval de la Sra. Victòria, 32, ha estat important. Les parets d'aquest local estan impregnades de notes musicals, d'harmonia, d'hores i hores de solfeig, de rialles i crits d'infants que any rera any han participat en les seves activitats. Han après a estimar la música, a conèixer-la, a saber-la interpretar amb els instruments, a fer les primeres composicions, a cantar cançons, i fins i tot han fet algun petit enregistrament de les seves composicions.

La Clau també ha tingut un ressò social i col.lectiu, que la fa lloable, ja que ha estat la llavor d'altres activitats socials, com són la creació del grup *Fes-Tam Ta'm*, la participació en varietat d'actes de caire altruista, i l'oferiment dels típics concerts

Festa de fi de curs de la Clau

trimestrals al llarg del curs, on es posava de manifest el progrés dels estudis dels nens i nenes.

La Clau va obrir les portes a la música, a la melodia, al ritme, a la sonoritat, i ens ha ensenyat a valorar la música, a conèixer-la més a fons, a fer-nos créixer com a persones.

A partir del proper curs, la música no ens deixa, sinó que es trasllada, i ho fa a l'escola municipal, sota l'aixopluc de l'Ajuntament i amb la professionalitat de l'Orfeó Lleidatà,

amb una clara intenció de millorar, encara més, l'ensenyança musical al nostre poble.

La Clau tanca les portes, i ho pot fer amb la tranquil.litat d'haver fet una feina ben feta, d'haver assolit uns bons objectius i d'haver estat una eina important al servei del nostre poble.

La música continua, i per tant, podem dir positivament que es tanca una porta, però se n'obre una altra.

Gràcies, Eva, per tots aquests anys de bona sintonia.

Nenes i nens de la Clau en festes de fi de curs.

L'Eva Drudis amb la coral cantant Caramelles.

L'Eva Drudis amb Jordi Oró en un concert de guitarra a La Femosa.

TRES REFLEXIONS SOBRE L'AMOR..., I UNA CONCLUSIÓ

Joan Ramon París Oró

Potser sigui aquest un tema delicat de tractar a causa de la seva ambigüitat i al fet que es tracta d'una emoció que considerem com fonamental per a la nostra existència. És precisament per aquest motiu que ningú intenta aproximar-se molt més al seu significat i formular-se la pregunta: què s'entén per amor?

Evidentment, la meua opinió, davant la falta d'arguments que la corroboren, no deixa de ser més personal que mai i fins i tot és possible que el que aquí exposo sigui del tot desgavellat. No obstant això, acollint-me al principi que la veritat no és única sinó múltiple, desitjo aportar algun camí sobre una obvietat que es presenta com una espessa jungla.

Fa ja bastants anys, quan encara cursava estudis a la Universitat, va caure a les meves mans un d'aquells llibres filosòfics que en aquella època trencaven motlles. El seu autor era Roland Barthes que entremig de les disseccions sobre els gustos de la moda contemporània hi dedicava algun capítol a l'amor.

Les seves conclusions eren clares: l'amor tal com el concebem és *un invent burgès* unit als cèlebres principis de *llibertat* i *igualtat* de la Revolució Francesa. Per a Barthes, estava clar que a partir d'aquell moment l'home tindria la capacitat de triar en funció dels seus sentiments, cosa que suposava la ruptura amb una societat tradicional en la qual predominava el concepte de família en la formació dels enllaços matrimonials. Aquesta *capacitat d'elecció* entroncava perfectament amb la ideologia burgesa que emfatitzava la *iniciativa individual* com a garant de la societat del benestar. No obstant això, aquest model també es veu abocat a contradiccions que impliquen al mateix sistema econòmic i igual que els continus alts i baixos d'aquell, vam assistir a unions efímeres que molt sovint acaben en divorcis.

Sens dubte, és aquest un plantejament vàlid per a conceptualitzar un model contemporani, però com que estem parlant d'un *estat emocional* crec que l'amor no se'l pot emmarcar temporalment ni associar-lo exclusivament a una classe social. No puc deixar de creure que

en la mesura que es posa acotaments, limitem conceptes que són intrínscament indefinibles. En aquest sentit només podem introduir esbossos que permetin explicar l'expressió d'un sentiment en el marc d'un determinat model de producció.

Enfront d'això, si considerem la plasmació de l'amor en les societats tradicionals o del tercer món, hauríem de tenir en compte el menyspreu de la llibertat individual enfront del grup d'origen. Vull dir amb això, que tot just es té en compte el sentiment de l'individu i sí en canvi la continuïtat del grup familiar. Els matrimonis pactats es converteixen en pràctica habitual, arribant en molts casos a conèixer-se ambdós contraents el mateix dia de les noces, esperant que la unió d'ambdues famílies contribueixi a la prosperitat del clan. Encara que sembli estrany, en aquest tipus d'unions, on davant d'un context opressiu es fa indispensable *l'adaptació*, la institució matrimonial és molt més harmònica i feliç. Podem concloure que la vida moderna ens ofereix una gran capacitat d'elecció, però que el que havia de ser un avantatge pot convertir-se en un inconvenient, al mostrar-nos incapaços d'assumir una resposta equilibrada per a ambdues parts. La submissió a continus alts i baixos sentimentals no succeeix en les societats tradicionals d'escassa elecció, on l'home accepta amb *la major voluntat possible* la seva destinació en benefici del grup.

Una segona reflexió, que potser podria haver estat la primera, és la que està relacionada amb el gènere i que fa veure de manera molt distinta el concepte d'*amor*. Cosa que vol dir, i amb això m'aparto de l'ideal romàntic, que tant l'home com la dona estan mediatitzats per uns gens i arquetips que els farà prioritzar un determinat tipus de relació sentimental. En contemplar un documental sobre la vida dels animals, observarem que aquests en el moment de l'aparellament i reproducció no es diferencien de les pautes que establim els humans.

En les espècies resulta determinant l'elecció de la femella d'un *mascle semental* per a

l'aparellament i la consegüent descendència. Aquesta capacitat de *triar parella* fa que els mascles es manifestin totalment dependents de l'actitud que adopti la femella. Si prenem per exemple el cas dels pelicans, observarem com en les àrees d'aparellament els mascles rebutjats perceben aquest acte com la mateixa avantsala de la mort. El rostre deprimit de l'ós panda davant el rebuig de la femella expressa el neguit al no poder expressar les seves emocions, i amb penós caminar pesat trasmet la imatge del desànim, del món *fet miques*. Són aquests dos clars exemples que tenen la seva fidel traducció pel que fa a l'àmbit humà. Referent a això, un estudi va revelar com les hormones triaven el candidat perfecte per a exercir aquesta labor reproductora i que l'*amor* estava directament relacionat amb aquesta funció hormonal. D'aquesta forma, per a la dona la contribució de l'home en vistes a establir "*el niu*" contribuiria ineludiblement en l'elecció de la parella. En aquest sentit, la presa de decisions es fonamenta en factors que emfatitzen l'estabilitat de la prole, l'establiment de llaços socials i afectius en detriment de factors exclusivament sexuals.

Dit d'una altra manera, l'amor masculí és molt més simple i directe, obeeix a estímuls sexuals que els fa per contra marcadament dependents. En contraposició, la sexualitat femenina es basa en criteris psico-sexuals, considerant aquesta relació sexual com alguna cosa *acceptablement necessària* per a assolir la *plenitud* reproductora i la instauració d'una llar. -Mireu quantes parelles es casen en els carrers de Lleida -va dir algú proper a mi. -M'agrada veure com són de felïços les parelles en aquests moments- va prosseguir amb un peculiar to de veu. No obstant això, el que estava observant no era, al meu entendre, la veritable expressió de l'amor encara que d'acord a la *pompa i circumstàncies* pogués semblar-ho.

En primer lloc, el fet que les parelles hagin de casar-se en un dia determinat *perquè toca* no deixa de maltractar la imaginació i de buidar de contingut aquesta cerimònia. Es tracta d'una manera d'encarrilar la gent d'una manera políticament acceptable, però de la mateixa manera desconnectar-la de qualsevol besllum d'autenticitat. Les parelles ja no són elles per si mateixes sinó en funció d'un reconeixement social que les adoctrina.

Però la segona part de l'expressió té un

significat més profund i indica la *inclinació* a una felicitat idíl·lica. Dit d'una altra manera, es tracta d'enganxar-se en el gaudi dels bons temps perquè no se sap el que pot ocórrer demà. I aquí entrem en un impossible, en una vida que voldríem *congelar* com si fos una impressió fotogràfica. Es tracta en definitiva d'un reflex de la teoria aristotelicotomista a favor dels postulats que *la vida no canvia* i que *tot segueix igual*. No obstant això, davant l'evolució de la relació vénen els fracassos tal com demostren els casos de divorci en aquest país, esdevinguts a partir dels dos anys de relació. El problema és que una vegada acabada la primera fase de sublimació de l'altre, són moltes les parelles que no poden suplir aquesta evolució amb la comunicació. Si a això afegim els continus missatges socials que conviden al consumisme, i a la vida material el desconcert i la falta de recursos en el moment d'afrontar els problemes augmenten espectacularment.

No es pot, per tant *enganxar-se* a la parella com l'alcohòlic ho fa davant un got de vi; es tractaria de trobar vies més o menys plausibles de trobada cap a l'altre. Davant les diferents fases de l'amor, solament *l'espiritualitat* pot ajudar que el benestar de la parella adquireixi assolides metes. Per a José Luis Sanpedro, economista i filòsof, tant ell com la seva dona serien com dos bous que es donarien mútuament suport per a continuar el camí. Concloc aquesta reflexió amb un homenatge que fa l'escriptor cap a la seva parella i que és una de les més belles declaracions d'amor que he sentit mai.

UNA CONCLUSIÓ

Puc semblar catastrofista, però l'única cosa que he intentat és establir uns acotaments a una emoció que en principi és relativa. L'amor es desenvolupa entre factors socials, biològics i mentals que condicionen les respostes humanes. Massa sovint, emmalaltim de falta d'informació o pitjor encara, els missatges ens arriben tergiversats o emfatitzats a manera de metes que forçosament cal assolir. Però per a acostar-nos a aquesta emoció no és possible creure en idealitzacions, ni en valors estereotipats. És necessari viure *el present* i tot el que això comporta: l'evolució i el moviment continu de la humanitat.

A pesar de la mediatització d'aquests factors, segueixo creient en l'esperança i en el fet que

és l'amor el que mou l'home i el món. Però aquest ha de ser un amor ple, *absolut* al que és necessari arribar; molts, però, es queden pel camí.

En aquest sentit, la relació de parella reflectiria el *yin* i el *yan* oriental, el reflex d'un mateix en l'altre, la complementarietat necessària, i solament és en aquesta labor d'ajuda, de solidaritat pel que fa a l'altre on la relació podria adquirir una experiència satisfactòria. Potser sigui aquesta la condició necessària per a passar del relatiu a l'absolut. Probablement, la relació de parella es convertiria en un *banc de proves*, en una espècie de fase intermèdia que serviria per a experimentar l'amor en majúscules.

El que al meu entendre sense *espiritualitat* no hi ha lloc de trobada en la parella, no es podran reparar les esquerdes ni resoldre problemes que el destí et col·loca per a anar progressant, madurant, fent-te una mica millor cada dia.

No obstant això, l'amor no es deté aquí, certament pot ser la fase necessària per a arribar a l'amor i a entendre que som una petita partícula de pols en el cosmos. Així ho entenia Sant Francesc amb el seu amor a tot ésser vivent; així ho comprenen els hindús amb la seva prohibició de matar animals; així ho va comprendre el meu avi Ramon quan contemplava l'alba i l'inici d'un nou cicle de vida.

FILLS DE DISSENY

M. Javiera Aguirre Romero (periodista, doctoranda en ètica i política)

Fa uns quants dies vaig llegir a Internet que una clínica de fertilitat als Estats Units oferirà als seus clients triar els trets físics dels seus bebès. *The Fertility Institute* oferirà una tècnica basada en el diagnòstic genètic preimplantacional, procediment segons el qual els metges analitzen una cèl·lula de cada embrió ja fecundat per detectar-hi patologies d'origen genètic, i així implantar en l'úter de la mare només els embrions sans. La novetat és que ara s'hi inclourà la possibilitat de triar també característiques estètiques com el color dels cabells, dels ulls o l'alçada. El tema dóna per a reflexionar moltíssim. De moment plantejo la pregunta evident: és ètic fer aquest tipus de seleccions? ¿El sol fet que el desenvolupament de la ciència o de la tècnica permeti realitzar alguna cosa fa que això sigui èticament realitzable?

Mentre llegia la notícia sobre *The Fertility Institute* em vaig recordar d'una escena de la pel·lícula *Gattaca* (1997). *Gattaca* és una pel·lícula de ciència ficció —bé, això creiem— protagonitzada per Ethan Hawke, Uma Thurman i Jude Law. La pel·lícula mostra un món on, a més dels nens que neixen d'una

«manera natural», n'hi ha d'altres que són el resultat de la selecció genètica que permet que només neixin bebès sense problemes físics ni malalties. Això genera al mateix temps una societat de castes, en la qual els que han nascut seleccionats poden optar a millors treballs que els que han nascut naturalment. Per descomptat, tots saben qui és qui, és a dir, si ets originat naturalment o artificialment; constantment es fan controls d'identitat —que inclouen l'origen— a través d'exàmens de sang *express* realitzats al carrer o on faci falta.

El personatge de Hawke, Vincent, neix d'una forma natural i mitjançant un examen de sang fet en néixer se l'adverteix de tots els problemes de salut que tindrà. Els seus pares decideixen tenir un altre fill, però aquesta vegada d'una forma artificial, és a dir, seleccionat, per a assegurar-li un futur millor. Sense avançar el desenvolupament ni el desenllaç de la pel·lícula, voldria comentar-los l'escena que vaig recordar en llegir la informació sobre el «nou oferiment» de *The Fertility Institute*. El pobre Vincent, acostumat a perdre en totes les competicions esportives o intel·lectuals amb el seu germà

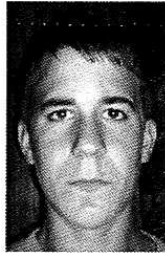
Anton, s'enfronta a ell novament –no sé per què seguia fent-ho– en una cursa nedant. Per a sorpresa d'ambdós germans, en aquesta ocasió Anton es ressaga i té dificultats per a seguir nedant. El que podria haver estat una escena fraternal en la qual el germà gran rescata el més petit es transforma en una mena d'epifania per a en Vincent: constata que si lluita, si s'esforça, pot superar-se a si mateix, pot superar el seu germà, així com la llista de limitacions amb la qual havia estat encasellat en néixer. Una meravella!, una veritable revelació per a qui amb molta consciència duia una vida limitada per aquest examen de sang que se li havia fet en néixer. Recomano veure la pel·lícula: en Vincent pren les seves coses i, després de retallar la seva cara d'una foto familiar, se'n va a construir la seva vida. Què va fer i com mereix el comentari d'una altra columna, ara com ara em vull quedar amb aquesta escena lluminosa en la qual el jove pren les seves coses i se'n va quan s'adona que pot ser el que vulgui ser, no té per què seguir sent el que se suposa que ha de ser.

És un moment molt lúcid de la pel·lícula, en el qual, sense grans diàlegs, un turmentat Vincent desperta a la vida en adonar-se de la capacitat de reformular-la a partir dels dons –limitats o no– que té, en adonar-se que res no li és vedat i que ell és material per a treballar-se a si mateix. No hi ha res escrit sobre les persones, tot pot succeir, a partir dels dons i les característiques amb què comptàvem ja en néixer.

Aquesta escena em va fer recordar la idea que la llibertat és tant «de» com «per a»: som lliures *d', *de* prejudicis, *de* la presó o *d'*odiositats, etc. Però també som lliures *per a* fer de la nostra vida un projecte únic, *per a* comprometre'ns, *per a* lluitar per una idea o *per a* estimar, etc. La llibertat «de» no té sentit sense el «per a», i era aquesta la que es negava a en Vincent en la pel·lícula. La bona notícia és que es va adonar que no podia veure's limitat pel que se suposava que li passaria. És evident que si un examen mèdic diu que tinc la glucosa alta seria recomanable vigilar el consum de sucre. No es tracta*

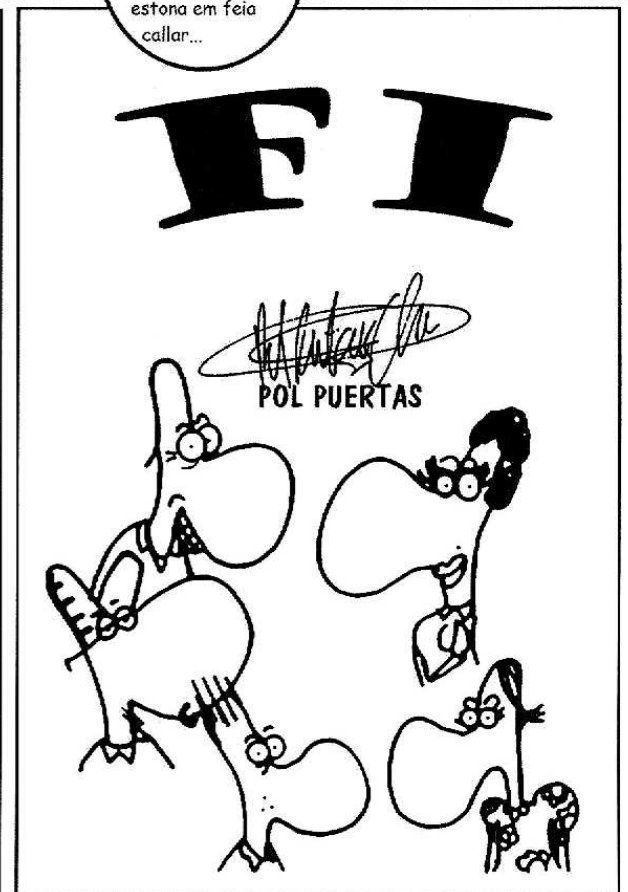
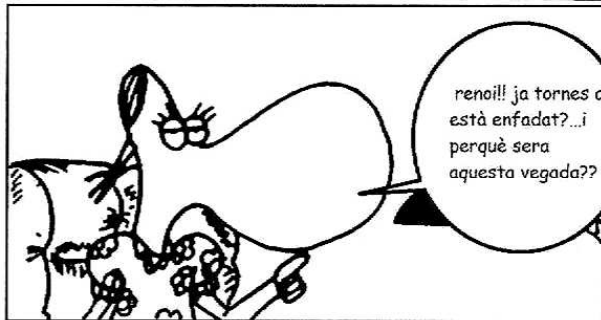
d'ignorar el que els avenços de la ciència o la tècnica han proporcionat a les persones i a la millora en la seva vida, sinó més aviat es tracta de pensar en la ciència i en la tècnica com a eines al servei de les persones i no com a eixos independents que governin la vida de les persones segons els seus avenços. La notícia de les novetats de *The Fertility Institute* em va fer recordar en Vincent i la seva història, però també em va fer pensar en aquests pares que pretenen decidir-ho tot en la vida dels seus fills; des de protegir-los d'una eventual malaltia, fins a quin serà el millor color per als seus cabells o l'amplada del nas. Perquè una cosa és que una persona d'ulls marrons decideixi usar lentilles de color blau, però una altra és que els pares facin una selecció genètica per a assegurar-se que el seu fill els tindrà d'aquest color. Crec que en general convenim que no correspon que ningú –ni tan sols els pares– intervingui en el destí o la vida d'una persona; convenim també que és impropedent que un pare decideixi amb qui s'ha de casar el seu fill, però sembla que no ens escandalitza tant pensar que aquest mateix pare decideixi si el seu fill tindrà els ulls blaus, o verds, o marrons. No és pas poc rellevant preguntar-nos per què avui és o seria tan important per als pares prendre una decisió d'aquesta mena; que un pare eviti que el seu fill neixi amb un problema de salut resulta més comprensible –encara que la reflexió sobre el com i a quin cost també està pendent–, però amb el plantejament de triar les característiques físiques no passa pas el mateix. ¿Serà una persona «millor», el meu fill, si fa un metre noranta centímetres en lloc d'un metre i mig? I finalment, quants embrions seran fecundats fins a arribar al que tingui les característiques que coincideixin amb l'escala de valors de cada pare?, què succeirà amb els embrions «descartats»? Darrere d'aquestes preguntes queda el dubte sobre el començament de la vida, atès que no hi ha claredat científica referent a això. Massa preguntes sense resposta, mentre la ciència i la tècnica segueixen avançant.

Dinamarca, abril 2009

PHIL

QUIN FÀSTIC SER GRAN

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament 973 167162
 Assistent social: dimecres alterns 973 167315
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h
 Farmàcia 973 167204
 Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda
 La Femosa 973 167809
 Veterinari de la Protectora Local:
 Jaume Armengol 626869516

V3 Hospital Veterinari 639367888
Adreça electrònica de La Femosa:
lafemosa@artesalleida.cat
 Metge 973 167291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els
 festius tot el dia 973 142029 / 973 142033
 Museu : 973 167162 (hores convingudes,
 Ajuntament)

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
5h 20 min	Puigverd		4 h 30 min	
6 h 30 min			5h 45 min	Puigverd
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				
dissabte				
11 h		Matí	8 h 10 min	
12 h			9 h 45 min	
13 h 15 min			12 h 10 min	
7 h 30 min		Tarda	4 h 30 min	
NL2 (sud) divendres, dissabtes i vigílies				
0 h 10 min		Nocturn	0 h 30 min	Puigverd
2 h 00 min			2 h 20 min	Puigverd
4 h 15 min			4 h 35 min	Puigverd

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

ESCACS

1. Te7 (sembla que les blanques perdin la torre sense motiu) 1..., Dxe7 (si les negres no mengen i aparten la dama, la torre es menjaria el cavall... potser seria millor) 2. Dxd5+ (la dama negra, al menjar la torre blanca, ha deixat sense protecció la torre de d5) 2..., qualsevol resposta del negre; 3.Dxa8 i les blanques aconsegueixen avantatge material suficient per guanyar la partida sense problemes.

SUDOKU

9	7	8	2	6	5	1	3	4
2	4	5	7	3	1	8	9	6
1	3	6	4	8	9	2	5	7
4	5	3	1	2	8	6	7	9
8	2	7	5	9	6	4	1	3
6	1	9	3	4	7	5	2	8
3	9	2	6	1	4	7	8	5
5	6	1	8	7	3	9	4	2
7	8	4	9	5	2	3	6	1

Festa Major: Cuita de llangonissa.

Festa Major: Els Diablos del Griu.

Festa Major: Correfocs dels Diablers d'Alcarràs.

Festa Major: El Drac de Montblanc guanyador del 1er Festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

Festa Major: La Cabra de Reus al 1er festival d'Enceses del Bestiari de Catalunya.

Festa Major: Bicicletada popular

Festa Major: Sardanes al passeig de Sant Ramon.

Festa Major: Cercavila dels gegants.

Processo de fanalets de Sant Jaume.

